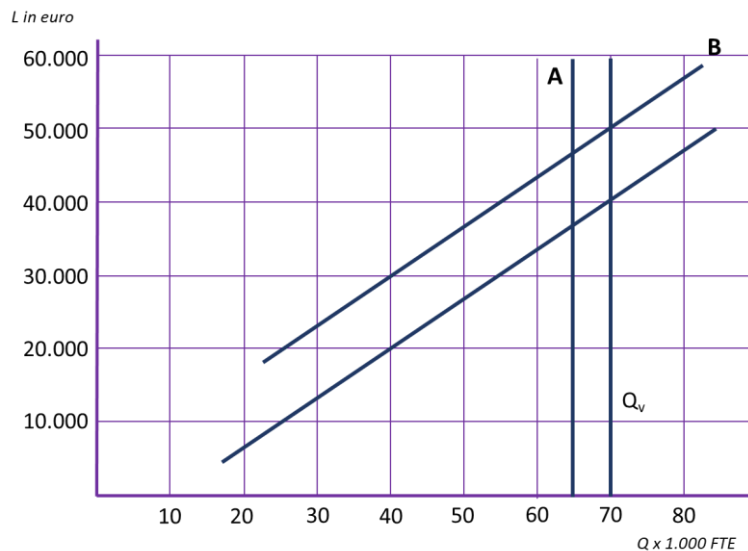

Opgave 1. Bijzondere markten: de arbeidsmarkt 3. Het surplus van de werknemer

Het lerarentekort in Nederland is, zeker in tijden dat het economisch goed gaat, vaak groot. Bepaalde vakgebieden, zoals de exacte vakken, kennen een groter tekort dan andere vakgebieden, zoals de kunstvakken en lichamelijke opvoeding. De overheid probeert het tekort op verschillende manieren op te lossen. Onderzoek van een hoogleraar levert een drietal mogelijke oplossingen:

- Het geven van een opleidingssubsidie voor docenten uit overschotvakken die zich laten omscholen tot een docent in een tekortvak. De subsidie zal verstrekt worden aan de school om schooldirecties invloed te laten uitoefenen op omscholingen.
- Het verhogen van de lerarensalarissen met 10% zodat de lonen marktconform worden
- Het vergroten van de gemiddelde klasgrootte met 10%

Onderstaande grafiek geeft de vraag en het aanbod op de markt voor leraren weer, waarbij A en B verschoven lijnen zijn als gevolg van mogelijke oplossingen.

In de uitgangssituatie geldt

$$Q_v = Q_a$$

$$Q_v = 70$$

$$Q_a = 1,5L + 10$$

$$L = \text{het loon} \times \text{€}1.000$$

$$Q = \text{aantal voltijds banen (FTE)} \times 1.000$$

1. Geef modelmatige kritiek op het feit dat de markt voor leraren als een markt voor volkomen concurrentie wordt weergegeven.

Het vak leraar is geen homogeen vak, leraren hebben verschillende specialisaties en dus bevoegdheden. Daarmee is vrije toetreding ook niet aanwezig. Je moet een specifiek diploma hebben om leraar te worden.

2. Leg uit waarom op korte termijn de vraag naar leraren wordt uitgedrukt met een verticaal lopende vraaglijn.
Het aantal leerlingen dat les krijgt, klasgrootte, en dergelijke zijn gegeven en dus is de vraag een vast getal.
3. Toon met een berekening aan dat het evenwichtsloon van leraren in de uitgangssituatie €40.000,-- is.
 $Q_v = Q_a$
 $70 = 1,5L + 10$
 $60 = 1,5L$
 $L = 40$ dus €40.000,--
4. Leg uit waarom 70.000 FTE in de praktijk betekent dat er meer dan 70.000 leraren worden gezocht.
Veel leraren werken parttime. Voor iedere FTE (full time equivalent) is dan meer dan 1 persoon nodig
5. Leg uit dat de tweede oplossing zal leiden tot hogere lonen in andere sectoren dan het onderwijs.
Als leraren een hoger loon krijgen wordt het vak aantrekkelijk. Werknemers uit andere sectoren zullen leraar worden. Daardoor ontstaan tekorten in andere sectoren en zal door het gedaalde aanbod daar, een hoger evenwichtsloon tot stand komen.
6. Leg uit dat grotere klassen zowel kunnen leiden tot een oplossing als een vergroting van het probleem van het tekort aan leraren.
Grotere klassen betekent een lagere behoefte aan leraren. Bij een gelijk aanbod daalt dus de krapte.
Maar grotere klassen kan ook betekenen dat een deel van de leraren geen les meer wil geven omdat ze dit te zwaar vinden. Daardoor kan het aanbod dalen.
7. Is er sprake van een directe of een indirecte subsidie? Leg uit waarom.
Een indirecte subsidie. De subsidie wordt niet aan de eindgebruiker verstrekt, maar aan de directie van de school, en vanuit daar komt de subsidie bij de leraar terecht.
8. Is er sprake van een werkgevers surplus in de uitgangssituatie?
Omdat de vraaglijn verticaal staat is er geen werkgeverssurplus
9. Arceer het veranderde werknemers surplus, na het verhogen van de salarissen van 10%.
Zie grafiek
10. Bereken de totale kosten van de loonsverhoging van 10% voor de overheid.
 $€4000,-- \times 70.000 = €280.000.000,--$
11. Welke verschoven lijn (A of B zijn verschuivingen) geeft het effect weer van het vergroten van de klassen.
Lijn A. De vraaglijn verschuift naar links omdat er minder vraag zal zijn naar leraren door grotere klassen.